

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СЛОВАЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

Петріца Н.М.

Зламана П.

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ

**Методичні рекомендації
до проведення практичних занять**

Ужгород – 2023

**MINISTERSTVO ŠKOLSTVI A VĚDY UKRAJINY
STÁTNI VYSOKÁ ŠKOLA
UŽHORODSKÁ NÁRODNÍ UNIVERZITA
FILOLOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA SLOVENSKÉ FILOLOGIE**

Natálie Petrica

Petra Zlámaná

KOMUNIKAČNÍ STRATEGIE

**Metodická příručka
pro studenty oddělení bohemistiky**

Užhorod 2023

УДК
821-311.6(09)(437)''18/19''(076)П

Петріца Н.М., Зламана П. Комунікативні стратегії: методичні рекомендації до проведення практичних занять для студентів 1 курсу ОПП «Чеська мова та література» ОС магістр галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.038. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно) перша - чеська». Ужгород, 2023.

Укладачі: **Петріца Н.М.**, кандидат філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри словацької філології
Зламана П., магістр, закордонний лектор, ст. викладач
кафедри словацької філології

Рецензенти: **Пахомова С.М.** – доктор філологічних наук, професор
Інституту україністики філософського факультету
Пряшівського університету (Словаччина).
Мадяр О. – кандидат філологічних наук, доцент
Інституту центральноєвропейських студій філософського
факультету Пряшівського університету (Словаччина)

Обговорено і затверджено на засіданні кафедри словацької філології
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
«17» травня 2023 р., протокол №7.

Рекомендовано до друку Вченою радою філологічного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
«19» травня 2023 р., протокол № 7.

©Петріца Н.М., Зламана П. 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	6
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ	19
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	21

ВСТУП

Метою вивчення навчальної дисципліни «Комунікативні стратегії» є розширити загальнолінгвістичну підготовку студентів-богемістів, узагальнити та поглибити лінгвістичні знання з чеської мови, сформувати систему знань про тактики та стратегії в різних комунікативних ситуаціях. Предметом вивчення є вивчення комунікативних стратегій і тактик у різних ситуаціях спілкування та норм літературної чеської мови.

Самостійна робота включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; читання художніх творів; систематизацію вивченого матеріалу перед підсумковим контролем; розроблення мультимедійних презентацій тощо.

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка рефератів та їх презентація; анотація опрацьованої наукової літератури, статей, досліджень; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1.

Тема 1.

ТЕОРІЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

План

1. Актуальність теорії мовленнєвої комунікації.
2. Предмет і завдання комунікативної лінгвістики.
3. Основні поняття теорії комунікації. Взаємозв'язок теорії комунікації з іншими науками.
4. Методи комунікативної лінгвістики

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійне опрацювання питання: Методи комунікативної лінгвістики.

Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич – К. :
Видавничий центр “Академія”, 2004. – с. 115-122

Завдання для індивідуальної роботи

- 1) Виконати завдання 1-3, с. 75-76: Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник / Укладач: О.А. Новицька. – Маріуполь: МДУ, 2018.
- 2) Законспектувати основні тези
Цепкало О. В. Комунікативні стратегії як об'єкт дослідження когнітивної та комунікативної лінгвістики, психолінгвістики та лінгводидактики. Молодий вчений. 2015. № 2 (17). С. 126-129.

Література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич – К.: Видавничий центр “Академія”, 2004.

2. Ляпичева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» [Текст] / О. Л. Ляпичева. – Д.: РВВ ДНУ, 2016. – 44 с.
3. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. /О.А. Семенюк, В.Ю. Паращук. – К.: ВЦ «Академія», 2010.
4. Цепкало О. В. Комунікативні стратегії як об'єкт дослідження когнітивної та комунікативної лінгвістики, психолінгвістики та лінгводидактики. Молодий вчений. 2015. № 2 (17). С. 126-129.
5. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб./ О.В. Яшенкова. – К.: ВЦ «Академія», 2010.
6. DeVito J. (ed). Základy mezilidské komunikace. 6.vydání. Praha: Grada, 2008. 512 s.

Тема 2.

ПРИРОДА І КОМПОНЕНТИ КОМУНІКАЦІЇ

План

1. Поняття комунікації.
2. Три моделі комунікації.
3. Комунікація як соціальне конструювання.
4. Функції спілкування.
5. Типи комунікації. Закони спілкування.
6. Тенденції розвитку сучасного спілкування.

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійне опрацювання питання: Тенденції розвитку сучасного спілкування.

Завдання для індивідуальної роботи

- 1) Виконати завдання 1-2, с.77: Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник / Укладач: О.А. Новицька. – Маріуполь: МДУ, 2018.
- 2) Підготувати презентацію за DeVito J. (ed). *Základy mezilidské komunikace*. 6.vydání. Praha: Grada, 2008. 512 s

Література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич – К.: Видавничий центр “Академія”, 2004.
2. Ляпічева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» [Текст] / О. Л. Ляпічева. – Д.: РВВ ДНУ, 2016. – 44 с.
3. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. /О.А. Семенюк, В.Ю. Паращук. – К.: ВЦ «Академія», 2010.
4. DeVito J. (ed). *Základy mezilidské komunikace*. 6.vydání. Praha: Grada, 2008. 512 s.
5. Krobotová M. *Rétorika a komunikační competence*. Skripta. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc, 2012. 100 s.
6. Morgensternová, M., Šulová, L., Scholl, L. *Bilingvismus a interkulturní komunikace*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, 128 s.
7. Plamínek J. *Komunikace a prezentace. Umění mluvit, slyšet a rozumět* – 2., doplněné vydání. 2012. 200 s.

Тема 3.

СКЛАДОВІ КОМУНІКАТИВНОГО АКТУ. СКЛАДОВІ МОВНОГО АКТУ, ПОВ'ЯЗАНІ З МОВНИМ КОДОМ

План

1. Загальна характеристика складових комунікативного знаку.
2. Прагматичні аспекти комунікації.
3. Дискурс як найзагальніша категорія організації мовного коду в спілкуванні. Типи дискурсів.
4. Текст як одиниця і результат комунікації. Типологія текстів.
5. Інформація в дискурсах і текстах.
6. Експліцитна та імпліцитна інформація в комунікації.
7. Комунікативні девіації (невдачі). Типологія девіацій.

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійне опрацювання питань:

Стратегії і тактики мовного спілкування.

Мовленнєва і комунікативна компетенція мовців.

Завдання для індивідуальної роботи

Законспектувати основні тези праць :

- 1) Vítězslav Vilímek. Neverbální komunikace při tlumočení a překladu Ostravská univerzita, Ostrava. Режим доступу:
https://www.academia.edu/10782638/Neverb%C3%A1ln%C3%AD_komunikace_p%C5%99i_tlumo%C4%8Den%C3%AD_a_p%C5%99ekladu
- 2) Баландіна Н.Ф. Функції і значення чеських прагматичних кліше в комунікативному контексті – К., 2002. – С.10 – 37, 101 – 123

Література

1. Баландіна Н.Ф. Функції і значення чеських прагматичних кліше в комунікативному контексті / Монографія. - К.: АСМІ, 2002. - 332 с.
2. Комунікативні стратегії: підручник / А. Е. Левицький, Т. Є. Набережна, Р. В. Поворознюк та ін.: за ред. А. Е. Левицького – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. – 559 с.
3. Ляпичева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» [Текст] / О. Л. Ляпичева. – Д.: РВВ ДНУ, 2016. – 44 с.
4. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник / Укладач: О.А. Новицька. – Маріуполь: МДУ, 2018. – 106 с.
5. Bobáková H.-L. Interkulturní komunikace, její význam, vývoj a další perspektivy. Slezská Univ. v Opavě, Obchodně Podnikatelská Fakulta v Karviné, 2004. 97 s.
6. Janoušek J. Psychologické základy verbální komunikace Praha: Grada, 2015. 384 s

Тема 4.

СКЛАДОВІ КОМУНІКАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ З РИТОРИКОЮ МОВЛЕННЯ ТА СИТУАЦІЄЮ СПІЛКУВАННЯ

План

1. Стиль мовлення.
2. Мовна особистість у комунікації.
3. Усне і писемне спілкування.
4. Комунікативно-риторичні якості мовлення.
5. Етикет мовленнєвого спілкування. Атмосфера спілкування.
6. Тональність як складова спілкування.

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійне опрацювання питання: Етикет мовленнєвого спілкування.
Атмосфера спілкування.

Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич – К.:
Видавничий центр “Академія”, 2004. – с. 42-50; 68- 85.

Завдання для індивідуальної роботи

1. Підготувати презентацію / реферат за статтю:

Федюк А.М. Психологічні умови використання невербальних засобів спілкування на заняттях з іноземної мови. Матеріали VIII Міжнародної науково – практичної конференції «Науковий простір Європи - 2012». Том 20. Філологічні науки: Пшемисль. Publishing House «Education and Science», 2012. С.3-9.

Література

1. Комунікативні стратегії: підручник / А. Е. Левицький, Т. Є. Набережна, Р. В. Поворознюк та ін.: за ред. А. Е. Левицького – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. – 559 с.
2. Ляпичева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» [Текст] / О. Л. Ляпичева. – Д.: РВВ ДНУ, 2016. – 44 с.
3. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник / Укладач: О.А. Новицька. – Маріуполь: МДУ, 2018. – 106 с.
4. Федюк А.М. Психологічні умови використання невербальних засобів спілкування на заняттях з іноземної мови. Матеріали VIII Міжнародної

- науково – практичної конференції «Науковий простір Європи - 2012».
- Том 20. Філологічні науки: Пшемисль. Publishing House «Education and Science», 2012. С.3-9.
5. Bozděchová I. Korespondence v češtině: příručka pro cizince. Praha: Karolinum, 2015.
 6. Janoušek J. Psychologické základy verbální komunikace Praha: Grada, 2015. 384 s.
 7. Watzlawik P. et all. Pragmatika lidské komunikace: interakční vzorce, patologie a paradoxy. 1. vyd. Hradec Králové: Konfrontace, 1999. 243 s.

МОДУЛЬ 2

Тема 5.

КОМУНІКАТИВНА ОСОБИСТІТЬ

План

1. Поняття про мовну й комунікативну особистість, їх характеристики й параметри.
2. Комунікативна компетенція як вміння мовця будувати ефективну мовленнєву поведінку.
3. Соціальні й комунікативні ролі комунікантів, їх комунікативні позиції.
4. Адресант і адресат у структурі КА, їхні ролі.

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійне опрацювання питання: Соціальні й комунікативні ролі комунікантів, їх комунікативні позиції.

Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич – К.: Видавничий центр “Академія”, 2004. С. 42-50; 68- 85.

Завдання для індивідуальної роботи

Опрацювати тези праць:

- 1) Федюк А.М. Стратегії і тактики поведінки індивіда в комунікативно – конфліктних ситуаціях. Матеріали VIII Міжнародної науково – практичної конференції «Дні науки 2012». Том 49. Філологічні науки: Прага. Publishing House «Education and Science», 2012. С.76 -79.
- 2) Kajzar P. Společenský protokol. Karviná, 2013. 62 s. Режим доступу: http://virtuniv.slu.cz/pdf/virtuniv/opora_spolecensky_protokol-p_kajzar.pdf

Література

1. Комунікативні стратегії: підручник / А. Е. Левицький, Т. Є. Набережна, Р. В. Поворознюк та ін.: за ред. А. Е. Левицького – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. – 559 с.
2. Ляпичева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» [Текст] / О. Л. Ляпичева. – Д.: РВВ ДНУ, 2016. – 44 с.
3. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник / Укладач: О.А. Новицька. – Маріуполь: МДУ, 2018. – 106 с.
4. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. /О.А. Семенюк, В.Ю. Паращук. – К.: ВЦ «Академія», 2010.
5. Скриннік Ю. С. Особливості комунікативної поведінки мовців при зміні соціальних ролей у інституціональному дискурсі. Теоретична і дидактична філологія. 2017. Вип. 25. С. 371-378.
6. Kajzar P. Společenský protokol. Karviná, 2013. 62 s.

7. Plaňava I. Průvodce mezilidskou komunikací: přístupy, dovednosti, poruchy. Praha, Psyché, 2005. 146 s.
8. Watzlawik P. et all. Pragmatika lidské komunikace: interakční vzorce, patologie a paradoxy. 1. vyd. Hradec Králové: Konfrontace, 1999. 243 s.

Тема 6.

ОСНОВНИ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

План

1. Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування.
2. Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації.
3. Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету. Комунікативні табу.
4. Національно-культурна специфіка максим спілкування.
5. Невербальні особливості міжкультурної комунікації.

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійне опрацювання питання: Комунікативні табу в чеській мові.

Завдання для індивідуальної роботи

1. Законспектувати основні тези статті:
 - 1) Kostková K. Rozvoj interkulturní komunikační competence 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 223 s
 - 2) Bobáková H.-L. Interkulturní komunikace, její význam, vývoj a další perspektivy. Slezská Univ. v Opavě, Obchodně Podnikatelská Fakulta v Karviné, 2004. 97 s. S.25-54.

Література

1. Баландіна Н.Ф. Функції і значення чеських прагматичних кліше в комунікативному контексті / Монографія. - К.: АСМІ, 2002. - 332 с.
2. Комунікативні стратегії: підручник / А. Е. Левицький, Т. Є. Набережна, Р. В. Поворознюк та ін.: за ред. А. Е. Левицького – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. – 559 с.
3. Ляпичева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» [Текст] / О. Л. Ляпичева. – Д.: РВВ ДНУ, 2016. – 44 с.
4. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник / Укладач: О.А. Новицька. – Маріуполь: МДУ, 2018. – 106 с.
5. Скриннік Ю. С. Особливості комунікативної поведінки мовців при зміні соціальних ролей у інституціональному дискурсі. Теоретична і дидактична філологія. 2017. Вип. 25. С. 371-378.
6. Соціокультурні та етнолінгвістичні проблеми галузевого перекладу в парадигмі євроінтеграції: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 2-3 квітня 2010 р. за ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. К., 2010. 508 с.
7. Kostková K. Rozvoj interkulturní komunikační competence 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 223 s. Режим доступу: https://www.researchgate.net/profile/Klara-Ulicna/publication/312041056_Rozvoj_interkulturni_komunikacni_kompetence/links/586bf13008ae6eb871bb6ec5/Rozvoj-interkulturni-komunikacni-kompetence.pdf
8. Morgensternová, M., Šulová, L., Scholl, L. Bilingvismus a interkulturní komunikace. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, 128 s.
9. Průcha Jan. Interkulturní komunikace. Praha: Grada, 2010. 199 s.

Тема 7.
ІНСТИТУЦІЙНІ ДИСКУРСИ

План

1. Науковий дискурс.
2. Педагогічний дискурс.
3. Політичний дискурс.
4. Мовно-риторичні особливості маркетингового дискурсу.
5. Діловий дискурс.

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійне опрацювання питань:

- 1) Мовно-риторичні особливості маркетингового дискурсу.

Říkrylová J., Jahodová H. Moderní marketingová komunikace Praha: Grada, 2010.

Баландіна Н.Ф. Функції і значення чеських прагматичних кліше в комунікативному контексті / Монографія. - К.: АСМІ, 2002. - 332 с.

Завдання для індивідуальної роботи

1. Підготувати презентацію / реферат на основі праці:

Říkrylová J., Jahodová H. Moderní marketingová komunikace Praha. 2010. s.39-58. Режим доступу:

https://books.google.com.ua/books?id=e31aP5_qNzIC&pg=PA198&lpg=PA198&dq=kommunikace%20strategie&source=bl&ots=VS6v_sFRzY&sig=ACfU3U0MqItmg1P9shrlOhCKRYehK4ZPKA&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwir8b_TxaKBAxU6gf0HHVfTA8cQ6AF6B_AgkEAM#v=onepage&q=kommunikace%20strategie&f=false

Література

1. Комунікативні стратегії: підручник / А. Е. Левицький, Т. Є. Набережна, Р. В. Поворознюк та ін.: за ред. А. Е. Левицького – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. – 559 с.

2. Ляпичева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» [Текст] / О. Л. Ляпичева. – Д.: РВВ ДНУ, 2016. – 44 с.
3. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник / Укладач: О.А. Новицька. – Маріуполь: МДУ, 2018. – 106 с.
4. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика: монографія / [О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.]; за ред. О. А. Кучерук. Київ: КНТ, 2016. 258 с.
5. Скриннік Ю. С. Особливості комунікативної поведінки мовців при зміні соціальних ролей у інституціональному дискурсі. Теоретична і дидактична філологія. 2017. Вип. 25. С. 371-378.
6. Vozděchová I. Korespondence v češtině: příručka pro cizince. Praha: Karolinum, 2015
7. Nelešovská A. Pedagogická komunikace v teorii a praxi. 2005. Режим доступу:
<https://books.google.cz/books?id=8SK4IRrQM0EC&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>

Тема 8.

ВІДТВОРЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ І ТАКТИК У ПЕРЕКЛАДІ ПІД ЧАС РІЗНИХ КОМУНІКАТИВНИХ СИТУАЦІЙ

План

1. Особливості перекладу в рамках візитів та зустрічей.
2. Особливості перекладу на засіданнях, конференціях, з'їздах.
3. Особливості перекладу у міжнародних організаціях.
4. Особливості перекладу під час міжнародних перемовин.
5. Особливості перекладу на телебаченні та радіо.

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійне опрацювання питання: Особливості перекладу на телебаченні та радіо

Завдання для індивідуальної роботи

1. Законспектувати основні тези розділу праці:

Vymětal J. Průvodce úspěšnou komunikací - efektivní komunikace v praxi. Grada, 2008. 328 s. S.46-52 https://books.google.com.ua/books?hl=cs&lr=&id=QJY7r3mBD-YC&oi=fnd&pg=PA5&dq=pravidla+chov%C3%A1n%C3%AD+a+komunikace&ots=mmPDU Dqq-W&sig=J_qsLLMEN5E1e0pJwC0W1-llFo&redir_esc=y#v=onepage&q=pravidla%20chov%C3%A1n%C3%AD%20a%20komunikace&f=false

Література

1. Комунікативні стратегії: підручник / А. Е. Левицький, Т. Є. Набережна, Р. В. Поворознюк та ін.: за ред. А. Е. Левицького – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. – 559 с.
2. Ляпічева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» [Текст] / О. Л. Ляпічева. – Д.: РВВ ДНУ, 2016. – 44 с.
3. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник / Укладач: О.А. Новицька. – Маріуполь: МДУ, 2018. – 106 с.
4. Славова Л. Л., Борисенко Н. Д. Лінгвокультурологічні основи перекладу. - Житомир: Видавництво ЖДУ, 2016. 84 с.
5. Соціокультурні та етнолінгвістичні проблеми галузевого перекладу в парадигмі євроінтеграції: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 2-3 квітня 2010 р. за ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. К., 2010. 508 с.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Теорія мовленнєвої комунікації як наука та навчальна дисципліна
2. Актуальність теорії мовленнєвої комунікації.
3. Предмет і завдання комунікативної лінгвістики. Основні поняття теорії комунікації.
4. Взаємозв'язок теорії комунікації з іншими науками.
5. Методи комунікативної лінгвістики
6. Поняття комунікації. Три моделі комунікації.
7. Комунікація як соціальне конструювання.
8. Функції спілкування.
9. Типи комунікації.
10. Закони спілкування.
11. Тенденції розвитку сучасного спілкування.
12. Загальна характеристика складових комунікативного знаку.
13. Прагматичні аспекти комунікації.
14. Дискурс як найзагальніша категорія організації мовного коду в спілкуванні. Типи дискурсів.
15. Текст як одиниця і результат комунікації. Типологія текстів.
16. Інформація в дискурсах і текстах.
17. Експліцитна та імпліцитна інформація в комунікації.
18. Комунікативні девіації (невдачі).
19. Типологія девіацій.
20. Складові комунікації, пов'язані з риторикою мовлення та ситуацією спілкування.
21. Стиль мовлення. Мовна особистість у комунікації.
22. Усне і писемне спілкування.
23. Комунікативно-риторичні якості мовлення.
24. Етикет мовленнєвого спілкування.

25. Тональність як складова спілкування. Атмосфера спілкування.
26. Поняття про мовну й комунікативну особистість, їх характеристики й параметри.
27. Комунікативна компетенція як вміння мовця будувати ефективну мовленнєву поведінку. Соціальні й комунікативні ролі комунікантів, їх комунікативні позиції.
28. Адресант і адресат у структурі КА, їхні ролі.
29. Основні аспекти міжкультурної комунікації
30. Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування.
31. Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації.
32. Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету.
33. Комунікативні табу.
34. Національно-культурна специфіка максим спілкування.
35. Невербальні особливості міжкультурної комунікації.
36. Науковий дискурс.
37. Педагогічний дискурс.
38. Політичний дискурс.
39. Мовно-риторичні особливості маркетингового дискурсу.
40. Діловий дискурс.
41. Особливості перекладу в рамках візитів та зустрічей.
42. Особливості перекладу на засіданнях, конференціях, з'їздах.
43. Особливості перекладу у міжнародних організаціях.
44. Особливості перекладу під час міжнародних перемовин.
45. Особливості перекладу на телебаченні та радіо.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Комунікативні стратегії: підручник / А. Е. Левицький, Т. Є. Набережна, Р. В. Поворознюк та ін.: за ред. А. Е. Левицького – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. – 559 с.
2. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник / Укладач: О.А. Новицька. – Маріуполь: МДУ, 2018. – 106 с.
3. Петріца Н.М., Зламана П. Комунікативні стратегії: методичні вказівки до проведення практичних занять для студентів 1 курсу ОПІ «Чеська мова та література» ОС магістр галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.038. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно) перша - чеська». Ужгород, 2023. 25 с.

Допоміжна література

8. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич – К.: Видавничий центр “Академія”, 2004.
9. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації К.: Довіра, 2007. 205 с.
10. Баландіна Н.Ф. Функції і значення чеських прагматичних кліше в комунікативному контексті / Монографія. - К.: АСМІ, 2002. - 332 с.
11. Ляпічева, О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації» [Текст] / О. Л. Ляпічева. – Д.: РВВ ДНУ, 2016. – 44 с.

12. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика: монографія / [О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.]; за ред. О. А. Кучерук. Київ: КНТ, 2016. 258 с.
13. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. /О.А. Семенюк, В.Ю. Паращук. – К.: ВЦ «Академія», 2010.
14. Скриннік Ю. С. Особливості комунікативної поведінки мовців при зміні соціальних ролей у інституціональному дискурсі. Теоретична і дидактична філологія. 2017. Вип. 25. С. 371-378.
15. Славова Л. Л., Борисенко Н. Д. Лінгвокультурологічні основи перекладу. - Житомир: Видавництво ЖДУ, 2016. 84 с.
16. Соціокультурні та етнолінгвістичні проблеми галузевого перекладу в парадигмі євроінтеграції: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 2-3 квітня 2010 р. за ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. К., 2010. 508 с.
17. Федюк А.М. Психологічні умови використання невербальних засобів спілкування на заняттях з іноземної мови. Матеріали VIII Міжнародної науково – практичної конференції «Науковий простір Європи - 2012». Том 20. Філологічні науки: Пшемисль. Publishing House «Education and Science», 2012. С.3-9.
18. Федюк А.М. Стратегії і тактики поведінки індивіда в комунікативно – конфліктних ситуаціях. Матеріали VIII Міжнародної науково – практичної конференції «Дні науки 2012». Том 49. Філологічні науки: Прага. Publishing House «Education and Science», 2012. С.76 -79.

- 19.Цепкало О. В. Комуникативні стратегії як об'єкт дослідження когнітивної та комуникативної лінгвістики, психолінгвістики та лінгводидактики. Молодий вчений. 2015. № 2 (17). С. 126-129.
- 20.Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб./ О.В. Яшенкова. – К.: ВЦ «Академія», 2010.
- 21.Bobáková H.-L. Interkulturní komunikace, její význam, vývoj a další perspektivy. Slezská Univ. v Opavě, Obchodně Podnikatelská Fakulta v Karviné, 2004. 97 s.
- 22.Bozděchová I. Korespondence v češtině: příručka pro cizince. Praha: Karolinum, 2015
- 23.DeVito J. (ed). Základy mezilidské komunikace. 6.vydání. Praha: Grada, 2008. 512 s. Режим доступа:
<https://books.google.com.ua/books?id=r2td9mXNUnkC&pg=PA152&lpg=PA152&dq=neverbalni+komunikace&source=bl&ots=A0hR9ET3td&sig=ACfU3U2v3bATqdfgpw8WqHspibES3WUgyA&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwia3oiqzrOAAxVUNewKHQEODWwQ6AF6BAhDEAM#v=onepage&q=neverbalni%20komunikace&f=false>
- 24.Waltraud Allhoff. Rétorika a komunikace přelož z něm. Grada, 2008. 200 s.
https://books.google.com.ua/books?hl=cs&lr=&id=WwXPuy-7zgcC&oi=fnd&pg=PA9&dq=pravidla+chov%C3%A1n%C3%AD+a+komunikace&ots=8WVqSuz6Pw&sig=k21UxtNHNfVCKzqMw7KVOdR0HBM&redir_esc=y#v=onepage&q=pravidla%20chov%C3%A1n%C3%AD%20a%20komunikace&f=false
- 25.Janoušek J. Psychologické základy verbální komunikace Praha: Grada, 2015. 384 s. Режим доступа:
<https://books.google.com.ua/books?hl=cs&lr=&id=dOxnCwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA9&dq=pravidla+chov%C3%A1n%C3%AD+a+kom>

[unikace&ots=jCdvKcPEgQ&sig=i5QrnA9_t7S9K2N6RLdMDE4S1fA&redir_esc=y#v=onepage&q=pravidla%20chov%C3%A1n%C3%AD%20a%20komunikace&f=false](http://www.virtuniv.slucz/pdf/virtuniv/opora_spolecensky_protokol-p_kajzar.pdf)

26. Kajzar P. Společenský protokol. Karviná, 2013. 62 s. Режим доступа: http://virtuniv.slucz/pdf/virtuniv/opora_spolecensky_protokol-p_kajzar.pdf
27. Komunikace v českém jazyce pro střední školy. Brno: Didaktis, 2014. 120s.
28. Kostková K. Rozvoj interkulturní komunikační competence 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 223 s. Режим доступа: https://www.researchgate.net/profile/Klara-Ulicna/publication/312041056_Rozvoj_interkulturni_komunikacni_kompetence/links/586bf13008ae6eb871bb6ec5/Rozvoj-interkulturni-komunikacni-kompetence.pdf
29. Krobotová M. Rétorika a komunikační competence. Skripta. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc, 2012. 100 s.
30. Morgensternová, M., Šulová, L., Scholl, L. Bilingvismus a interkulturní komunikace. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, 128 s.
31. Nelešovská A. Pedagogická komunikace v teorii a praxi. 2005. Режим доступа: <https://books.google.cz/books?id=8SK4IRrQM0EC&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>
32. Plamínek J. Komunikace a prezentace. Umění mluvit, slyšet a rozumět – 2., doplněné vydání. 2012. 200 s. ISBN: 978-80-247-4484-1 Режим доступа: <https://books.google.com.ua/books?hl=cs&lr=&id=vLUmVAMhtIEC&oi=fnd&pg=PA8&dq=pravidla+chov%C3%A1n%C3%AD+a+kom>

[unikace&ots=ZNmXSyl8FV&sig=0vIXslf_a3mxBDVS7sy0I-azZ0&redir_esc=y#v=onepage&q=pravidla%20chov%C3%A1n%C3%AD%20a%20komunikace&f=false](https://books.google.com.ua/books?hl=cs&lr=&id=VMUDqyRld4AC&oi=fnd&pg=PA7&dq=pravidla%20chov%C3%A1n%C3%AD%20a%20komunikace&f=false)

33. Plaňava I. Průvodce mezilidskou komunikací: přístupy, dovednosti, poruchy. Praha, Psyché, 2005. 146 s. режим доступа: https://books.google.com.ua/books?hl=cs&lr=&id=VMUDqyRld4AC&oi=fnd&pg=PA7&dq=pravidla+chov%C3%A1n%C3%AD+a+komunikace&ots=UQ7Hjooonpm&sig=rmQQoee_6FQFcVHJDNG9rZmle mE&redir_esc=y#v=onepage&q=pravidla%20chov%C3%A1n%C3%AD%20a%20komunikace&f=false
34. Přikrylová J., Jahodová H. Moderní marketingová komunikace Praha: Grada, 2010. 320 s. Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?hl=cs&lr=&id=e31aP5_qNzIC&oi=fnd&pg=PA9&dq=pravidla+chov%C3%A1n%C3%AD+a+komunikace&ots=VS6r1pINEX&sig=7ZLPrGEE03qhQASxLs0QMxO7AO U&redir_esc=y#v=onepage&q=pravidla%20chov%C3%A1n%C3%AD%20a%20komunikace&f=false
35. Průcha Jan. Interkulturní komunikace. Praha: Grada, 2010. 199 s. [ISBN 978-80-247-3069-1](https://books.google.com.ua/books?hl=cs&lr=&id=e31aP5_qNzIC&oi=fnd&pg=PA9&dq=pravidla+chov%C3%A1n%C3%AD+a+komunikace&ots=VS6r1pINEX&sig=7ZLPrGEE03qhQASxLs0QMxO7AO U&redir_esc=y#v=onepage&q=pravidla%20chov%C3%A1n%C3%AD%20a%20komunikace&f=false).
36. Vymětal J. Průvodce úspěšnou komunikací - efektivní komunikace v praxis. Grada, 2008. 328 s. https://books.google.com.ua/books?hl=cs&lr=&id=QJY7r3mBD-YC&oi=fnd&pg=PA5&dq=pravidla+chov%C3%A1n%C3%AD+a+komunikace&ots=mmPDUDqq-W&sig=J_qsLLMEN5E1e0pJwC0W1-ll_Fo&redir_esc=y#v=onepage&q=pravidla%20chov%C3%A1n%C3%AD%20a%20komunikace&f=false

37. Watzlawik P. et al. Pragmatika lidské komunikace: interakční vzorce, patologie a paradoxy. 1. vyd. Hradec Králové: Konfrontace, 1999. 243 s.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Vícejazyčný slovník <https://slovník.seznam.cz/>
2. Akademický slovník současné češtiny <https://slovníkcestiny.cz/uvod.php>
3. Současná lexikologie a lexikografie Ústav pro jazyk český AV ČR
<http://lexiko.ujc.cas.cz/>
4. Ukrajinsko-český slovník neologizmů <http://www.slu.cas.cz/ukrneo/ukrneo.html>
5. Slovník spisovného jazyka českého <https://ssjc.ujc.cas.cz/>
6. <https://ucjtk.ff.cuni.cz/>